herpy

GEKKOER

Iranian fat-tailed gecko

Eublepharis angramainyu

En stor, nataktiv jordgekko fra bjergene i Irak, Iran, Syrien og Tyrkiet, med lyse og mørke bånd, en fed hale og bevægelige øjenlåg. Den er den største art i slægten og tæt beslægtet med *Eublepharis macularius*, men langt mindre almindelig i terrarier, og der findes kun få dokumenterede erfaringer med den i fangenskab.

Familie: Eublepharidae Tidligere navn: *Eublepharis ensafi* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**20-30 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**100-186 g**
Levetid	**15-20 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**120 × 60 × 45 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-32 °C**
Hotspot	**34-36 °C**
Temperatur, nat	**25-26 °C**
Luftfugtighed	**50-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**24 mdr.**
Kuldstørrelse	**2 æg**
Inkubation	**35-89 dage** ved 26-32 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Utilstrækkelige data (DD)**

Arten er hverken på CITES-listen eller på bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen CITES-papirer. Bestandene i naturen er små og opsplittede, og vildtfangede dyr bør undgås; vælg dyr, der er opdrættet i fangenskab. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav til pasning og opstaldning. Tjek altid den aktuelle lovgivning, inden du anskaffer dyret.

Om arten

Eublepharis angramainyu er en kraftig jordlevende gekko med øjenlåg, en tyk hale og kroppen dækket af små knopper. Grundfarven er gul, og fra nakken og ned over halen løber en lys stribe, som på hver side er flankeret af brunlilla bånd. Hovedet er lyst med et netagtigt mønster af mørke, tykke streger. Hos nyudklækkede unger er tegningen en anden end hos de voksne: ryggen har kun tre mørke tværbånd, som falmer, efterhånden som dyret vokser og får sit voksenmønster. Farver og tegning varierer fra egn til egn.

Arten blev beskrevet i 1966 af Steven Anderson og Alan Leviton fra et fund i det sydvestlige Iran. Det videnskabelige artsnavn henviser til Angra Mainyu, ondskabens og mørkets ånd i zoroastrismen, og sigter til dyrets nataktive levevis. Længe blev dyrene regnet med til *Eublepharis macularius*. En art beskrevet i 1986 som *Eublepharis ensafi* regnes i dag for det samme som *E. angramainyu*. De to arter kan krydses, og afkommet er levedygtigt og kan selv få unger, men blandingsdyr bør ikke avles.

Den bliver 20-30 cm inklusive hale, og halen udgør omkring 40 % af længden. Størrelsen afhænger af egnen, og de største dyr kommer fra Ilam-provinsen i Iran. Hunnerne er mindre end hannerne og vejer cirka 100-150 g, hannerne cirka 140-186 g. Hannerne har 11-17 porer foran kloakken, ordnet som et omvendt V, mens hunnernes porer er svage. Knopperne i huden kan afgive en væske, der kan give følelsesløshed, smerte og hævelse, hvis den kommer på huden, så vask hænder efter håndtering.

Truet kan dyret rejse sig højt på tæerne, hvæse eller hvine højt og kaste halen af. Halen vokser ud igen, men får en unormal form.

Udbredelse og levested

Eublepharis angramainyu findes i det nordøstlige Syrien, det nordlige Irak, det vestlige og sydvestlige Iran og i Tyrkiet. Typelokaliteten ligger i den iranske provins Khuzestan, langs vejen mellem Masjed Soleyman og Batwand. I Iran findes arten bl.a. i Zagros-bjergene. I det sydøstlige Tyrkiet kendes den kun fra to lokaliteter, og forekomsten dér regnes stadig for usikker.

Udbredelsen er forholdsvis lille, og de bestande, der er tilbage, antages at være små og opsplittede. Arten kan være talrig lokalt, men samlet set er antallet gået tilbage, og på de to tyrkiske lokaliteter er den ekstremt sjælden. Dyr er blevet indsamlet til den internationale handel, og manglende viden om bestandene er i sig selv en trussel.

> **Oprindelig udbredelse:** Irak, Iran, Syrien og Tyrkiet.

LEVESTED

Arten lever i halvtørre bjergegne på 300-1.000 meters højde, hvor der næsten ikke er vegetation ud over sæsonbetonet landbrug. Dyret er jordlevende og nataktivt. Om dagen holder det sig skjult i dybe sprækker og i gipshuler med rigeligt vand.

Klimaet er kontinentalt med varme, tørre somre og køligere vintre. Præcise målinger af temperatur og luftfugtighed på de enkelte levesteder er ikke dokumenteret. Ud fra det, der kendes om arten, giver det mening at efterligne en tør overflade med dybe, fugtigere skjul, hvor dyret kan trække sig tilbage om dagen.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Der findes kun få angivelser af terrariestørrelse for *Eublepharis angramainyu*. Avlsdyr holdes i par eller små grupper i terrarier med en bund på mindst 0,2 m², men det er et minimum til avl, ikke et godt hjem for et dyr, der kan blive 30 cm. Her anbefales mindst 120 × 60 × 45 cm (længde × bredde × højde) til et voksent dyr. Målet er et skøn: Til *Eublepharis macularius* regnes 90 × 45 × 45 cm som minimum, og *E. angramainyu* er tydeligt større og tungere. Gulvarealet er det vigtigste, fordi dyret lever på jorden. Større er altid bedre.

Indret med mindst to skjul i forskellig temperatur, ét på den varme side og ét på den kølige, fx af bambusrør, sten og kork. Dertil kommer et fugtigt skjul med fugtigt mos (se afsnittet om fugt), en vandskål og plader af skifer eller flad sten, som kan optage varme. Som bund passer ler eller en fast, naturlig blanding af jord uden gødning, sand og ler, gerne så dyb, at dyret kan grave. Fint sand alene og løse barkstykker er ikke at foretrække, især ikke til unger. Unger holdes enkeltvis eller to og to i små bokse med papir som bund.

Terrariet skal have god ventilation, fx et netlåg.

TEMPERATUR

Arten holdes varmere end *Eublepharis macularius*. Om dagen skal terrariet være 28-32 °C med et varmt sted under en spotlampe på omkring 60 W. Det varmeste sted på 34-36 °C er lånt fra slægtningen. Om natten holdes 25-26 °C. Lys og varme er tændt 12 timer i døgnet.

En kølig hvileperiode om vinteren er ikke beskrevet for arten i fangenskab. Klimaet i udbredelsesområdet har køligere vintre, men hvor koldt dyrene bør holdes, er ikke dokumenteret.

Brug en halogen- eller glødepære over terrariet som hovedvarme, så dyret kan varme sig som i solen, og styr den med en termostat. Varmesten og varmemåtter uden termostat kan give forbrændinger. Undgå farvede natpærer, som forstyrrer dyrets døgnrytme. Mål overfladetemperaturen med et digitalt termometer eller et infrarødt termometer, ikke kun luften.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden holdes på 50-60 % ved at sprøjte terrariet to gange om dagen. Det er mere end de 30-40 %, der anbefales til *Eublepharis macularius*. Sørg for god ventilation, så luften ikke bliver stillestående. Konstant våd bund kan gøre dyret sygt.

Til hudskifte har dyret brug for et fugtigt skjul, fx en boks med fugtigt mos. Placer det midt i eller mod den kølige ende. Husk altid frisk vand i en stabil skål, som er så lav, at dyret ikke kan drukne. Sæt ikke vitamindråber i vandet.

LYS OG UVB

Dyret er nataktivt, men en fast døgnrytme med 12 timers lys hjælper det med at holde styr på dag og nat og fremmer appetitten.

UVB er ikke nødvendigt for voksne dyr, når de får kalk med D3, men unger bør have et fuldspektrumrør med UVB. Vælger du UVB til voksne, så brug et svagt rør til skyggedyr (Ferguson-zone 1), giv rigelig skygge, og skift røret hvert år. Undgå blåt lys og farvede natpærer, der forstyrrer dyrets rytme.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Eublepharis angramainyu er en opportunistisk kødæder. I naturen tager den bl.a. græshopper, skorpioner, biller, edderkopper og små firben. I fangenskab fungerer de fleste foderinsekter: fårekyllinger, kakerlakker, melorme og silkeorme, som gives skiftevis for at få varieret næring. Voksmøllarver og store melorme er fede og gives kun som godbid, højst en gang om ugen.

Voksne dyr får omkring 5 fårekyllinger pr. dyr 2-3 gange om ugen og desuden 5 kakerlakker en gang om ugen. Drægtige hunner og hunner, der lige har lagt æg, kan få en lille mus en gang om ugen. Unger får 5 passende store fårekyllinger 5 gange om ugen. Lad ikke insekter blive i terrariet hele dagen, fordi fårekyllinger kan bide det sovende dyr. Fang ikke insekter i haven, da de kan gøre dyret sygt.

Giv foderinsekterne en næringsrig kost mindst 24 timer, før de bruges. Drys insekterne med kalk ved hver fodring, og stil desuden en skål med kalkpulver med D3 i terrariet. Et multivitamin med vitamin A (retinol) en gang om ugen til unger og hver anden uge til voksne er lånt fra *Eublepharis macularius*. Det er normalt, at dyret holder pause med at spise i ugevis, fx i parringstiden, bare vægten er stabil.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten lever enkeltvis, og det er ikke dokumenteret, hvor godt den trives sammen med artsfæller. Avlsdyr holdes nogle steder i par eller små grupper med én han. Hos den nære slægtning *Eublepharis macularius* kan sammenboende dyr tabe haler, få dybe bid og i værste fald brækkede knogler, især hannerne, og det samme er rimeligt at forvente her. Det sikreste er at holde hvert dyr for sig og kun sætte dyrene sammen, når der skal avles.

Arten er stor og kan forsvare sig. Truet rejser den sig på tæerne, hvæser eller hviner og kan bide eller vikle halen om en angriber. Lad nye dyr falde til i fred i et par uger, og håndtér dem kun roligt og lavt over gulvet. Tag aldrig fat i halen. Vask hænder, før og efter du rører dyret, fordi huden kan afgive en irriterende væske. På grund af de få erfaringer og artens størrelse passer den bedst til en holder, der allerede har haft andre gekkoer.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne kan kendes på 11-17 porer foran kloakken, som er ordnet som et omvendt V og er tydelige. Hos hunnerne er porerne svage. Dyrene kan begynde at yngle, når de er cirka to år gamle, og de nyudklækkede unger vokser hurtigt, indtil de er fuldt udvoksede efter tre til fire år. Hunner bør ikke avles, før de har nået deres fulde vægt, fordi æglægningen koster en hun mange kalkreserver.

PARRING

Der findes kun få dokumenterede oplysninger om avl med *Eublepharis angramainyu* i fangenskab. I naturen lægges æggene mest i maj og juni, og dyrene lægger flere kuld pr. år. En kølig, kortere periode om vinteren, som den beslægtede *Eublepharis macularius* får, kan hjælpe med at få dyrene i avlstilstand, men det er ikke dokumenteret for denne art.

Sæt hannen til hunnen i hendes terrarie og hold øje de første nætter. Parringen kan virke voldsom, og hannen bider hunnen i nakken. Skil dyrene, hvis hunnen bliver såret. Husk, at krydsning med *E. macularius* giver levedygtigt afkom, så par ikke de to arter.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger kuld på to æg, flere gange om året og oftest i maj og juni. Der er ikke dokumenteret et præcist antal kuld pr. år eller et præcist interval mellem lægningerne. Stil en æglæggekasse med let fugtig vermiculite eller kokosmuld i terrariet, fx en plastboks med et hul i låget, så hunnen ikke lægger æggene i bunden af terrariet.

Giv hende rigeligt med kalk og insekter hele sæsonen, og lad hende have et frit skjul for sig selv. Er hun markant afmagret, bør du stoppe avlen og lade hende hvile.

INKUBATION

Inkubationen er ikke dokumenteret for *Eublepharis angramainyu*. Tallene i faktaboksen er lånt fra den nære slægtning *Eublepharis macularius*: 26-32 °C og 35-89 dage, kort ved høj og lang ved lav temperatur. Hos *E. macularius* afgør temperaturen kønnet, men det er ikke undersøgt for denne art, så behandl alle temperaturer som usikre.

Flyt æggene forsigtigt over i en lille, tæt boks med let fugtig vermiculite eller perlite uden at vende dem. Marker oversiden med blyant, læg æggene halvt ned i substratet og sæt boksen i en termostatstyret rugemaskine med et par små lufthuller. Æg, der falder sammen, gulner eller bliver mugne, er som regel døde, men lad dem ligge, til du er sikker.

OPDRÆT AF UNGER

Der er ikke dokumenteret detaljer om opdræt af ungerne. Unger af *Eublepharis angramainyu* har et andet mønster end de voksne, nemlig tre mørke tværbånd på ryggen, som falmer med alderen. De vokser hurtigt og når fuld størrelse efter tre til fire år.

Hold ungerne enkeltvis eller to og to, og hold unger fra forskellige kuld adskilt. En lille plastboks med papir eller køkkenrulle som bund, undervarme, et par skjul og et fugtigt skjul til hudskifte er nok. Giv små, kalkdryssede insekter 5 gange om ugen, og vej ungerne hver uge, så du opdager, hvis nogen falder bagud. Flyt dem op i større terrarie, efterhånden som de vokser.

Sundhed og typiske fejl

Der findes kun få oplysninger om sygdomme hos *Eublepharis angramainyu* i fangenskab. Fejlene nedenfor er de typiske hos nært beslægtede gekkoer med samme levevis og må forventes her:

- Hudskifteproblemer, hvor gamle hudrester sidder fast på tæer og halespids og kan afsnøre dem. Et fugtigt skjul og lunkent vand til at løsne resterne forebygger det.
- Metabolisk knoglesygdom (rakitis) ved for lidt kalk, D3 eller UVB, med bløde kæber, krumme lemmer og rystelser. Det kan ramme både unger og voksne. Drys alle insekter, hav altid kalk med D3 stående, og giv mere UVB og kalk ved de første tegn. Søg dyrlæge.
- Tilstopning af tarmen, hvis dyret sluger fint substrat, løse barkstykker, mos eller papir. Gulvet skal være stabilt, og skjulene må ikke fyldes med materiale, dyret kan sluge.
- Åndedrætsinfektioner ved våd bund og dårlig ventilation, med hvæsende vejrtrækning og slim.
- Tabte haler efter håndtering eller slagsmål. Det er ikke farligt, men halen vokser ud med unormal form.
- Udsultning og vægttab, hvis foderet ikke er varieret eller dyret bliver stresset.

Vej dyret hver uge og skriv vægten ned. Et pludseligt vægttab er ofte det første tegn på sygdom, fordi reptiler skjuler, at de er syge. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser i flere uger eller ser slap ud.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.

Hele vejledningen med kort og opdateringer: herpy.org/da/gekkoer/eublepharis-angramainyu